

zsidóság beolvadni kész elhatározással. Zsinagógáikban kórust alkalmaztak és orgonáltak, temetőikben emelgethették a díszes sírokat, és a vallási előírások bizonyos etikai és esztétikai vonatkozásait hangsúlyozták. Az *almemart*, azaz a szószerkeket a foglalkozásuk helyett, istentiszteleteiket általában magyar nyelven tartották. Nagy gondot fordítottak arra, hogy a zsinagóga épülete kívül és belül megfelelő legyen, hiszen sokuk számára az imaház volt az egyetlen kapocs, ami a judaizmushoz kapcsolta őket. Közösségeiknek csaknem minden esetben világi ember volt a vezetője. Az országos vezetőségben főként neológok voltak túlsúlyban, mint a trianoni Magyarország legtöbb zsidó közösségében.

2. Akik ragaszkodtak a judaizmus hagyományos rítusaihoz és gyakorlatához, azok voltak az *ortodoxok*. Noha hazaszeretetük semmivel nem maradt el a neológokétól, a beolvadást, az asszimilációt elleneztek, és szigorúan betartották a judaizmus előírásait, ezeknek megfelelően rendezték be életüket. Az ortodox hitközségek élén rendszerint rabbi állt. Az idők folyamán kétféle ortodox irányzat kristályosodott ki. Az ország északkeleti részén és az ország szívében az osztrák, a német és a morva bevándoroltak leszármazottai „nyugati” típusú ortodoxiát alakítottak ki, míg a galíciai eredetű zsidóság körében, az ország északkeleti felében és Erdély bizonyos részein „keleti” típusú ortodoxia formálódott ki. A „keleti” hitközségekben a házidizmus uralkodott. Időközben ez az éles földrajzi elkülönülés elhalványult, és a keleti, északkeleti országrészen is elterjedt mindkét ortodoxia.

3. Akadtak, ha nem is nagy számban, akik sem a neológ, sem az ortodox irányzatról nem akartak hallani. Ők tartoztak a *status quo ante*, vagy egyszerűbben csak a *status quo* vonulathoz.

3.2. TÁBLÁZAT
A NEOLÓG, ORTODOX ÉS STATUS QUO HITKÖZSÉGEK SZÁMA
A TRIANONI MAGYARORSZÁGON 1930-BAN ÉS 1935-BEN

	Ortodox hitközség		Neológ hitközség		Status quo hitközség		Összesen	
	önálló	fiók	önálló	fiók	önálló	fiók	önálló	fiók
1930	136	300	96	123	24	30	256	453
1935	149	321	104	131	14	13	267	465

FORRÁS: Zsidó Világkongresszus, No. 8–9. 1948. április 1., 10. o.

Budapesten, a trianoni Magyarországon és kivált a nyugati országrészben virágzásnak indultak a neológ hitközségek. Az ortodoxok szilár-